

PROCEDURE ZA RAD STUDENTSKIH I ĐAČKIH DOMOVA I SLIČNIH USTANOVA

- vodič za unapređenje sigurnosti -

UVOD

Na osnovu aktuelne epidemiološke situacije, novih zaključaka štabova/stožera civilne zaštite u različitim oblastima, te referirajući se na sve prethodne preporuke i smjernice Svjetske zdravstvene organizacije, Federalnog ministarstva zdravstva, Zavoda za javno zdravstvo FBiH, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, te Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, a cijeneći značaj ustanova za smještaj studenata i učenika i njihov (in)direktan uticaj na obrazovanje, te samim tim na društvo u cjelini, pripremljene su Procedure za rad studentskih i đačkih domova i sličnih ustanova – vodič za unapređenje sigurnosti, koji se dešava u periodu još uvijek prisutne potencijalne ali smanjene opasnosti od Coronavirus-a (Covid-19).

Preporuke su namijenjene zaposlenicima studentskih i đačkih domova, studentima i učenicima.

Od neprocjenjive je važnosti urediti način ulaska i boravka u prostorijama studentskih i đačkih domova i sličnih ustanova na način da ne dođe do prodora Coronavirus-a (Covid-19) u prostorije domova, među zaposlenike, student i učenike, što bi imalo neprocjenjivo negativne posljedice po rad i funkciju školstva i građanstvo, ali i cjelokupan društveni sistem Zeničko-dobojskog kantona i šire, ali i omogućilo i olakšalo širenje Coronavirus-a kroz kontake koji su neizbjegni i neophodni u izvršavanju domovima zakonom povjerenih zadataka, a posebno kada se uzme u obzir da student i učenici dolaze iz različitih sredina unutar i van Zeničko-dobojskog kantona, gdje se i vraćaju.

BIOSIGURNOSNE MJERE

Biosigurnosne mjere su mjere koje se primjenjuju radi smanjenja rizika unosa infekcije (bakterije, virusi i drugi mikroorganizmi) u životnu i radnu sredinu ljudi. One su najbolje mjere u sprečavanju unosa zaraze ili preveniranja kao i suzbijanja širenja zaraze. Primjenjuju se i kod postepenog prestanka opasnosti od širenja zarazne bolesti. Ove mjere služe da bi se smanjio

rizik unosa mikroorganizama i spriječila pojava oboljenja kod zaposlenika i klijenata – djece i roditelja. Bio sigurnosne mjere mogu biti:

1. Konceptualne mjere odnose se na samu lokaciju objekta, njegovu građevinsku izvedbu i planiranje prostora u objektu u smislu odvajanja čistih od nečistih puteva (radnih procesa);
2. Strukturne mjere predstavljaju unutrašnje uređenje i izbor opreme koja mora biti izrađena od materijala koji se mogu lako higijenski održavati (čistiti, prati i dezinfikovati);
3. Operativne mjere podrazumijevaju praktičnu primjenu higijenskih mjeru kroz primjenu DDD-a, lične higijene, kontrole sanitarnog statusa i zdravstvenog stanja zaposlenika, te održavanja higijene radnog prostora, uključujući radno mjesto i druge prostorije koje uposlenici tokom rada koriste.

OPERATIVNI KRIZNI TIM

Dobro je na nivou ustanove formirati tim od npr. tri zaposlenika među kojima mora biti osoba koja ima odgovornosti i ovlaštenja da donosi odluke, koji bi detaljno razradio operativne mjeru u svrhu sprečavanja unosa zaraze, a koristeći preporuke nadležnih institucija. Tim treba da definiše zahtjeve kako djelovati i koje mjeru poduzimati u tri segmenta: okolišni, organizacijski i individualni segment, što je prikazano u Tabeli 1.

RIZIČNE TAČKE U STUDENTSKIM I ĐAČKIM DOMOVIMA

Osim samih kontakata zaposlenika i studenata i učenika, kao i studenata/učenika međusobno, kao rizične tačke u domovima izdvajaju se sljedeće:

- mjesto ulaska/izlaska,
- toaleti,
- kuhinje i trpezarije,
- spavaonice,
- biblioteke, čitaonice i druge zajedničke prostorije za okupljanje većeg broja osoba,
- okupljanje studenata, učenika i zaposlenika u holovima, prostorijama za odmor i sl.

Tabela 1. Izgled strategije djelovanja

Segment djelovanja	Zahtjev: Reducirati širenje sa bolesne na zdravu osobu	Zahtjev: Smanjiti rizik da se zdrave osobe zaraze
Okolišni segment Akcije koje će se poduzeti: 1. kako spriječiti unos zaraze, 2. kako kontrolisati ulaz i izlaz iz ustanove.	Ohrabriti osobe koje su bolesne da ostanu kod kuće. Ukoliko je nemoguće, osobe ne smiju posjećivati visokofrekventna mjesta. Obama će biti obezbijedena odgovarajuća zaštitna oprema, osigurat će se fizičke i dezinfekcione barijere.	Kontinuirano podsjećati ljudi da obrate pažnju na rane znakove i simptome bolesti. Osigurati jednostavan prilaz sredstvima za higijenu ruku. Poboljšati održavanje prostorija i kruga objekta uz korištenje standardnih sredstava za čišćenje, pranje i dezinfekciju. Osigurati kante za iskorištene jednokratne maramice, maske i rukavice.
Organizacionjski segment Mjere koje će prilagoditi svakodnevne aktivnosti trenutnom stanju: 1. definisati kretanje i mjere zaštite unutar ustanove, 2. definisati eksterne kontakte sa dobavljačima, partnerima itd.	Educirati zaposlenike o znakovima i simptomima kako bi se promovisalo rano prepoznavanje bolesti. Postupati po proceduri za rad sa osobama koje imaju simptome (obrazac o Individualnoj izjavi o simptomima i znakovima bolesti). Ohrabriti osobe sa simptomima da ostanu kod kuće uz mjere samoizolacije. Raditi u smjenama, organizovati pauze za ručak u intervalima. Održavati fizičku distance i higijenu.	Educirati osoblje o znakovima i simptomima u cilju ranog prepoznavanja. Razmotriti mogućnost limitiranog broja osoba u objektu i prostorijama kako bi se socijalna interakcija svela na minimum.
Individualni segment Akcije koje će se individualno poduzeti kako bi se svakodnevno ponašanje prilagodilo trenutnom stanju.	Osobe sa simptomima trebaju nositi zaštitnu masku ukoliko su interakcije sa drugim osobama neizbjegne. Obavezno je provođenje higijenskih mjer od strane svih zaposlenika.	Kontinuirano napominjati zaposlenike na važnost dobre lične higijene, pranja ruku i izbjegavanje diranja lica neopranim rukama. Ukoliko je rizik za kontakt sa osobom koja ima simptome neizbjegjan, potrebno je svim zaposlenicima osigurati zaštitne maske.

GENERALNA ORGANIZACIJA RADA U STUDENTSKIM I ĐAČKIM DOMOVIMA

PRENAMJENA STUDENTSKOG/ĐAČKOG DOMA. Ukoliko je studentski ili đački dom odredbom civilne zaštite, kriznog štaba ili drugog donosioca odluka tokom pandemije bio prenamijenjen za smještaj oboljelih od Covid-19 ili osoba u izolaciji zbog sumnje na Covid-19 ili za neku drugu namjenu koja bi imala veze sa rizikom od zaraze novim koronavirusom, prostor studentskog/đačkog doma prije vraćanja za korištenje prema prvobitnoj namjeni potrebno je dezinficirati poštujući kriterije struke.

ZDRAVSTVENI RADNIK STUDENTSKOG/ĐAČKOG DOMA. Ukoliko studentski ili đački dom ima zaposlenog zdravstvenog radnika, njemu se mogu povjeriti poslovi provođenja i nadzora nad provođenjem ovih procedura.

ORGANIZACIJA RADA SA STUDENTIMA/UČENICIMA. Prije povratka u studentski/đački dom potrebno je prethodno se najaviti menadžmentu studentskog/đačkog doma putem e-mail-a ili telefona. Treba težiti koliko god je moguće što manjem broju studenata/učenika u domu. Treba pokušavati održati koliko god je moguće uvijek iste student/učenike u domu u jednom vremenskom periodu. Ukoliko je moguće, potrebno je ograničiti broj osoba koje istovremeno borave u objektu u skladu s brojem soba i površinom doma (npr. bruto površinu doma podijeliti s 10) te u tom smislu ograničiti ulaske u dom.

PISANA IZJAVA STUDENTA/UČENIKA (INICIJALNI EPIDEMIOLOŠKI UPITNIK ZA BORAVAK U STUDENTSKOM/UČENIČKOM DOMU). Potrebno je organizovati da student/učenik ili roditelj/staratelj (u skladu sa uzrastom studenta/učenika) potpiše izjavu da: korisnik i/ili roditelj/staratelj nema povišenu tjelesnu temperaturu, respiratorne simptome niti je pod rizikom mogućeg kontakta s osobama pozitivnim na Covid-19 ili kod kojih se sumnja na zarazu Covid-19, dužan je obavijestiti menadžment doma ako ima povišenu tjelesnu temperaturu, respiratorne simptome, da je pod rizikom mogućeg kontakta s osobama pozitivnim na Covid-19 ili kod kojih se sumnja na zarazu Covid-19, student/učenik i/ili roditelj/staratelj upoznat je u cijelosti s ovim uputama. Preporučuje se ostank kod kuće studentima/učenicima s hroničnim bolestima (respiratornim, kardiovaskularnim, dijabetesom, malignim bolestima, imunodeficijencijama, djece s većim tjelesnim/motoričkim oštećenjima), kao i studentima/učenicima čiji ukućani imaju jednu od navedenih bolesti. U slučaju boravka studenta/učenika s hroničnim bolestima u domu neophodno je prethodno pribaviti mišljenje ljekara.

OGRANIČENJE ULASKA U PROSTORIJE DOMA. Neophodno je osigurati protok/dolazak što manjeg broja osoba, kako na ulazu u prostorije doma tako i u unutrašnjim prostorima doma. Ulas u prostorije doma preporučuje se da bude konstantno zaključan. O ovome će biti postavljena obavijest na ulaznim vratima. Sve osobe koje ulaze u prostor doma (osim studenata, učenika i zaposlenika) na ulazu prije ulaska trebaju ispuniti odgovarajući epidemiološki upitnik koji se već koristi i u svim zdravstvenim ustanovama (Epidemiološki upitnik u prilogu) sa osnovnim podacima: ime i prezime, godište, adresa stanovanja, podatak o boravku u drugim državama u proteklih 14 dana, podatak o trenutnom zdravstvenom stanju

(temperatura, kašalj, kihanje, otežano disanje), razlog ulaska u prostorije doma, datum i vrijeme ulaska. Bilo bi poželjno mjeriti temperaturu beskontaktnim topломјером, ukoliko za to postoje mogućnosti. Ukoliko je krajnje neophodan ulazak osobe u prostorije doma, isti će se obaviti uz maksimalne mjere predostrožnosti. U svaku pojedinu kancelariju i drugi prostor ući će samo jedna "treća" osoba u jednom trenutku. "Treća" osoba će kontaktirati samo sa jednom osobom koja treba da mu pruži uslugu, i to na udaljenosti od dva metra i po mogućnosti u hodniku a ne u kancelarijama, te nikako u prostorima u kojima borave student i učenici. Ulazak u prostorije doma će se svesti na najmanju moguću mjeru. Ispunjavanje epidemiološkog upitnika za student/učenike nije neophodno jer će prilikom organizacije boravka u domu već postojati informacije o studentima/učenicima koji će se nalaziti u prostorijama doma. Studenti/učenici ne smiju dolaziti i zadržavati se u prostorijama doma bez potrebe, a sve poslove će obavljati telefonski kad god je to moguće.

DEZ-BARIJERE ZA NOGE. Na ulazima u dom postavit će se odgovarajuća dez-barijera. Na ulazima će se postaviti obavještenja i upute kako koristiti dez-barijere (Uputa o načinu korištenja i označavanju dez-barijere u prilogu). Preporuka je da sredstvo bude na bazi hlora (npr. natrij-dihloroizocijanurat-dihidrat). Dovoljno je rastvoriti 2 g granulata na 10 litara vode pri čemu se oslobađa aktivni hlor u koncentraciji od oko 100 mg/l. Pripremljen rastvor dozira se u pumpe kojima se obavlja dezinfekcija ili se sa ovim rastvorom dopunjavaju dez-barijere. Ovakav rastvor je upotrebljiv narednih 6-8 sati. U situacijama izuzetne pogoršanosti higijenskih uslova, za pripremu dez-barijera koristi se dvostruko veća koncentracija, odnosno do 4 g na 10 litara vode. Treba koristiti rastvor pripremljen neposredno pred upotrebu. Preduslov za kvalitetnu dezinfekciju je obavezna priprema – mehaničko čišćenje. Dez-barijera treba da ima odgovarajuću plastičnu podlogu sa natopljenom spužvom, te odvojeni dodatni dio za posušivanje obuće nakon prolaska dez-barijere (suha spužva). Za održavanje dez-barijere predlaže se da se zaduže zaposlenici na održavanju čistoće. Prilikom rukovanja dez-barijerom, zaposlenici na održavanju čistoće koristit će rukavice i masku. Dez-barijere moraju biti postavljene na način da se nalaze na glavnem ulazu u dom, da ih se ne može zaobići, preskočiti, izbjegići, da obezbjeđuju propisane mjere sigurnosti (onemogućen kontakt kožom, onemogućen naknadni pristup djeci), moraju zadovoljavati kriterije minimalne dubine 2-4 cm za barijere za ljude (6-8 cm ukoliko se barijere postavljaju za vozila), u dez-barijere za dezinfekciju obuće postavljaju se sintetičke spužve koje je neophodno fizički čistiti (ispirati) u toku 24 sata.

DEZ-BARIJERE ZA RUKE. Pripremit će se rasprskivač sa rastvorom dezinfekcionog sredstva na bazi 70%-tnog alkohola i tim sredstvom našpricati ruke svakog zaposlenika, studenta, učenika i eventualno "trećih" osoba koje ulaze u prostorije doma.

BOLESNI STUDENT/UČENICI. Studenti/učenici koji imaju povišenu tjelesnu temperaturu, respiratorne simptome poput kašla i kratkog daha, ili koji su pod rizikom da su mogli biti u kontaktu s osobama pozitivnim na Coronavirus (Covid-19), ili su pod sumnjom da bi mogli biti zaraženi s Coronavirus-om (Covid-19) ostaju kod kuće te ne smiju dolaziti u prostorije doma.

BOLESNI UKUĆANI. Ako ukućani studenata/učenika imaju neko hronično oboljenje ili su starije životne dobi (65 i više godina), student/učenici se tokom boravka kod kuće pridržavaju mjera fizičkog razmaka u donosu na ukućane kao i pojačane higijene, radi zaštite ukućana.

OSTANAK KOD KUĆE KAD GOD JE TO MOGUĆE. Također potiče se ostanak kod kuće svih studenata/učenika, s obzirom da broj studenata/učenika u prostorijama doma može biti takav da se mjere fizičkog razmaka neće moći poštovati. Potiče se nastavak obrazovanja od kuće, u svim situacijama kad je to moguće.

STUDENTI/UČENICI S TEŠKOĆAMA. Studenti/učenici kojima je neophodna dodatna podrška ili podrška asistenta (oštećenja vida, sluha, oštećenja jezično-govorne-glasovne komunikacije i specifične teškoće u učenju, oštećenja organa i organskih sistema, intelektualne teškoće, poremećaji u ponašanju i oštećenja mentalnog zdravlja, postojanje više vrsta teškoća u psihofizičkom razvoju), ne moraju obavezno biti pod povećanim rizikom za zarazu s Covid-19 u smislu pojačane osjetljivosti njihovog organizma na novi koronavirus. Pa ipak, treba uzeti u obzir da i ove teškoće mogu narušiti dosljednost u održavanju socijalne distance i higijene, što ih može staviti u povećani rizik za zarazu. Kada pruža potporu student/učeniku i u njegovoj blizini, preporučuje se da asistent uvijek nosi zaštitnu masku, a kod pružanja potpore student/učeniku pri korištenju toaleta preporučuje se da koristi jednokratne rukavice.

FIZIČKO UDALJAVANJE OD DVA METRA. Rad doma neophodno je organizirati na način da se osigura u što većoj mjeri socijalno distanciranje (fizički razmak) kao i pojačana lična higijena i higijena prostora. Fizički razmak od najmanje dva metra u zatvorenom prostoru posebno provode zaposlenici u odnosu na druge zaposlenike, te se navedeni fizički razmak preporučava održavati kada je god moguće između zaposlenika i studenata i učenika. U istom zajedničkom prostoru zaposlenici održavaju fizički razmak od dva metra, te se sastanci, dogovori i edukacije zaposlenika odvijaju e-komunikacijom ili telefonom.

MJERENJE TJELESNE TEMPERATURE

NAČIN MJERENJA TJELESNE TEMPERATURE. Kod osobe s povišenom temperaturom izmjerrenom bezkontaktnim toplojemom ($37,3^{\circ}\text{C}$ i veća, u zavisnosti od specifikacije bezkontaktnog toplojmera), preporučuje se mjerjenje temperature i standardnim toplojomjerom pod pazuhom te se o povećanoj temperaturi zaključuje na osnovu rezultata mjerjenja pod pazuhom. Evidenciju o vrijednostima izmjerene tjelesne temperature i eventualnom postojanju respiratornih simptoma i znakove drugih zaraznih bolesti upisuje se u zasebni evidencijski list (Ček-lista za praćenje zdravstvenog stanja).

MJERENJE TEMPERATURE KOD ZAPOSLENIKA DOMA. Svi zaposlenici imaju obavezu mjeriti tjelesnu temperaturu svaki dan prije dolaska na posao, te da u slučaju povećane tjelesne temperature ne dolaze na posao, već se javljaju telefonom neposrednom rukovodiocu i svom ljekaru. Također, preporučuje se mjerjenje tjelesne temperature bezkontaktnim toplojomjerom

svim zaposlenicima, svakodnevno kod dolaska na posao, te da se utvrđuje imaju li respiratornih simptoma ili drugih simptoma zaraznih bolesti. Preporučuje se voditi evidenciju o izmjerenim temperaturama zaposlenika, koja će sadržavati ime i prezime osobe, datum i vrijeme mjerena, i vrijednost tjelesne temperature. Sa povišenom temperaturom, kašljem, otežanim dizanjem i drugim simptomima zarazne bolesti nije dozvoljeno raditi, raditi sa studentima/učenicima, niti dolaziti u prostor doma. Ako zaposlenik razvije simptome u toku radnog vremena, treba što prije da obavijesti nadređenog, napusti radno mjesto, te se telefonom obrati ljekaru. Zbog mogućnosti ovakvih slučajeva neophodno je da postoji organizirana zamjena za zaposlenike.

MJERENJE TEMPERATURE KOD STUDENATA/UČENIKA PRIJE DOLASKA NA STANOVANJE U DOM (KOD KUĆE). Svi student/učenici imaju obavezu izmjeriti temperaturu i dati informacije o ostalim eventualnim simptomima u momentu dolaska na stanovanje u dom, što se potvrđuje potpisom na Inicialnom epidemiološkom upitniku za studente/učenike.

MJERENJE TEMPERATURE KOD STUDENATA/UČENIKA TOKOM BORAVKA U DOMU. Neophodno je obavijestiti student/učenike da sa sobom od kuće u dom ponesu toplomjer te da svako jutro (obavezno posebno prije odlaska na ispit) mjeri tjelesnu temperaturu. Svi studenti/učenici imaju obavezu mjeriti tjelesnu temperaturu svaki dan tokom boravka u domu, te u slučaju povišene tjelesne temperature ne smiju ostati u domu. Ako student/učenik razvije simptome Covid-19 infekcije tokom boravka u prostorijama doma, treba u najkraćem mogućem roku napustiti prostorije doma, a podrška mu se treba pružiti u smislu pozivanja roditelja/staratelja ili druge osobe koja će mu, uz mjere predostrožnosti, biti od pomoći. Studente/učenike treba poticati da održavaju distancu (fizičku udaljenost) od drugih studenata/učenika i zaposlenika.

POSTUPAK KOD POJAVE SIMPTOMA KOD STUDENTA/UČENIKA. U slučaju povišene tjelesne temperature i/ili drugih simptoma kod studenta/učenika, neophodno je sljedeće:

- student/učenik o navedenom treba odmah obavijestiti menadžment doma,
- student/učenik ostaje u svojoj sobi ukoliko je u jednokrevetnoj sobi ili prostoriji za izolaciju do dogovora o ljekarskom pregledu,
- ukoliko je student/učenik boravio u dvokreventoj sobi, treba ga izolovati u toj sobi, a njegovog cimera izolovati u sobi za izolaciju do utvrđivanja stanja od strane zdravstvenih radnika,
- neophodno je odmah obavijestiti telefonom ljekara radi dogovora o testiranju i liječenju, a u slučaju teže narušenog zdravlja neophodno je pozvati hitnu pomoć,
- neophodno je odmah obavijestiti telefonom roditelje/staratelje (primjereno dobi korisnika),
- menadžment doma treba student/učeniku osigurati izolaciju u sobi do trenutka smještaja na drugu adresu (npr. povratak u vlastito domaćinstvo ili odlazak u zdravstvenu ustanovu),
- menadžment doma treba studentu/učeniku sa simptomima omogućiti sav potreban komfor (dostavu hrane, lijekova i tekućina te pružanje zdravstvene njege na lokaciji ili u najbližoj ustanovi) uz sve mjere opreza.

PROSTORIJA ZA IZOLACIJU. Treba imati sobu za izolaciju koja je od ranije obezbijeđena i ne koristi se za druge svrhe. Proveriti zdravstveno stanje i svaki sumnjiv slučaj izolovati. U slučaju potvrde Covid-19 kod studenta/učenika ili zaposlenika, prostor u kojem je osoba bila ne koristiti, te prije čišćenja i dezinfekcije sačekati bar 24 sata.

HITNO TELEFONSKO OBAVJEŠTAVANJE LJEKARA/EPIDEMOIOLOGA. Rukovodstvo doma o svakoj sumnji na Covid-19 kod zaposlenika ili studenata/učenika obavještava odmah telefonom nadležnog epidemiologa. Posebno brzo i neizostavno rukovodstvo doma obavještava nadležnog epidemiologa iz Doma zdravlja u slučaju grupiranja sumnje ili zaraze sa Covid-19 (dva i više zaposlenika i/ili studenata/učenika sa sumnjom iz iste skupine/sprata/paviljona/zgrade i sl.). U slučaju saznanja za mogućeg prenositelja/mogući izvor infekcije svaki zaposlenik dužan je odmah obavijestiti rukovodstvo ustanove.

ORGANIZACIJA RADA UNUTAR STUDENTSKOG ILI ĐAČKOG DOMA

KRETANJE ZAPOSLENIKA I STUDENATA/UČENIKA. Kretanje van prostorija doma će se svesti na najmanju moguću mjeru, u skladu sa radnim i studentskim/učeničkim obavezama. Svaki zaposlenik i student/učenik nakon povratka dužan je proći dez-barijeru i dezinfekciju ruku. U slučaju izlaska, apeluje se na zaposlenike i student/učenike da koriste stepenište gdje i kad god je to moguće, da bi izbjegli boravak u zatvorenom prostoru lifta i da bi izbjegli dodirivanje tipki, štaka i vrata lifta. Također, koristeći stepenište ne dodirujte rukohvate niti bilo kakve predmete i zidove u zgradama. Nakon ulaska/povratka zaposlenici i student/učenici su dužni temeljito oprati ruke sapunom i vodom, najmanje 20 sekundi, i dezinfikovati sredstvima za dezinfekciju ruku na bazi 70%-tnog alkohola. Uputa o pravilnom pranju ruku treba biti postavljena u prostore toaleta i svih mesta gdje se Peru ruke na vidljivom mjestu (Uputa u prilogu). Mole se zaposlenici da se ne zadržavaju u prostorijama doma suvišno vrijeme mimo radnog vremena bez potrebe, a da to usaglase sa svojim neposrednim rukovodiocem. Mole se studenti i učenici da se ne zadržavaju u zajedničkim prostorijama doma suvišno vrijeme bez potrebe, te da borave u svojim sobama.

KRETANJE STUDENATA/UČENIKA PO DOMU. Prolazak kroz zajedničke prostorije treba izbjegavati i skratiti na minimum, a ako je navedeno neophodno, prolaz kroz zajedničke prostorije se organizira na način da u isto vrijeme prolazi što manji broj studenata/učenika, dok druge osobe ne prolaze u isto vrijeme, uz poticanje studenata/učenika da kod takvih prolaza ne dodiruju površine ili predmete.

PONAŠANJE ZAPOSLENIKA I STUDENATA/UČENIKA IZVAN DOMA. Izvan doma zaposlenici i student/učenici se pridržavaju što je više moguće pravila kojima se smanjuje njihova mogućnost zaraze (izbjegavanje trgovina, drugih mesta gdje se okupljaju osobe, javnog prijevoza, dosljedno provođenje socijalne distance i higijene i sl.).

OGRANIČEN BROJ ZAPOSLENIKA. U domu nije dozvoljen ulazak zaposlenicima koji nisu raspoređeni na posao. U domu treba biti najmanji mogući broj zaposlenika u isto vrijeme, ali opet dovoljan broj da je moguće organizovati rad nesmetano.

ULAZAK "TREĆIH" OSOBA I DOSTAVA POTREPŠTINA U PROSTORIJE DOMA. Ulazna vrata otvaraju se na poziv telefonom ili zvonom, ili vrata otvara za to zadužena osoba. Dostavu za potrebe doma preuzimaju nadležni zaposlenici ustanove na vanjskim vratima, po mogućnosti na nekom drugom ulazu, a ulaz je dozvoljen iznimno serviserima i ostalim službama za čijim uslugama postoji neodgodiva potreba (što podrazumijeva dosljednu provedbu preventivnih i protivepidemijskih mjera poput monitoringa zdravstvene ispravnosti vode za piće, zdravstvene ispravnosti hrane i sl.) uz obveznu mjeru dezinfekcije ruku i obuće i nošenja zaštitne maske. Izbjegavati svaki ulazak "trećih" osoba (npr. zbog čišćenja, popravka ili donošenja hrane) u prostoriju dok su student/učenici u prostoriji.

SPREMAČICE I ČIŠĆENJE. Spremačica iz jutarnje smjene prva ulazi. Zadnja osoba koja izlazi iz prostorija doma je spremičica iz poslijepodnevne smjene koja mehanički briše podove i dezinficira sve korištene površine.

DEZINFICIJENSI I HIGIJENA RUKU. Na ulazu u prostorije doma te unutar prostora doma na još nekoliko lako dostupnih mesta, neophodno je postaviti dozatore s dezinficijensom za dezinfekciju ruku. Sredstvo za dezinfekciju potrebno je u količini od 1 do 2 ml nanijeti na suhe i čiste dlanove (obično jedan potisak na dozatoru, ili prema uputama proizvođača). Dlanove i područje između prstiju potrebno je protrljati dok se ne osuše, a sredstvo nije potrebno ispirati. Potrebno je voditi brigu o dostatnoj upotrebi dezinficijensa za ruke te se obavezno javiti nadređenom u slučaju da je u dozatoru preostala manja količina sredstva za dezinfekciju kako bi se osigurala nova količina.

PROZRAČIVANJE PROSTORA. Prostorije je obvezno prozračivati što češće ili ako to vremenske i sigurnosne prilike dopuštaju ostaviti otvoren prozor kontinuirano.

POJAČANA HIGIJENA PROSTORA. U domu je neophodno osigurati laku dostupnost odgovarajućeg potrošnog materijala za sprječavanje infekcija: sapun, tekuća voda ili 70% alkoholna otopina za dezinfekciju ruku (ili drugi odgovarajući dezinficijens), papirnati ručnici i maramice, vreće za smeće, tekućine za površinsku dezinfekciju, te u slučaju potrebe: maske, jednokratne rukavice, topломjer. U higijeni prostorija treba pojačati dezinfekciju zajedničkih prostorija, soba i sanitarnih čvorova najmanje dva puta dnevno. Dodirne tačke kao što su ručke na vratima, ručke na prozorima, radne površine, tipkovnice, konzole, slavine u toaletima i kuhinjama, tipke vodokotlića, daljinske upravljače, prekidače za struju, zvona na vratima, ploče dizala te druge dodirne površine koje koristi veći broj osoba neophodno je dezinficirati na početku i na kraju svake smjene, a najmanje dva puta dnevno. Izbjegavajte koristiti klimatizacijske i ventilacijske uređaje. Čišćenje se provodi u vrijeme kada student/učenici nisu u prostorijama. Zaposlenici na održavanju čistoće imaju obavezu voditi evidenciju o prebrisavanju dezinfekcionim sredstvom podova, toaleta i ostalih površina (Lista za evidenciju održavanja

čistoće i dezinfekcije u prilogu). Potrebno je generalno pojačati održavanje higijene u toaletima, uz vođenje evidencije.

DEZINFEKCIJA MOBITELA. Svi zaposleni i student/učenici obavezno moraju odmah po ulasku dezinficirati vlastite mobitele.

MASKE ZA LICE I RUKAVICE. S obzirom na broj i veoma raznoliko geografsko porijeklo studenata, učenika i zaposlenika, svi zaposlenici i studenti/učenici tokom međusobne komunikacije trebaju nositi zaštitnu masku preko usta i nosa. Nošenje rukavica nije preporučljivo, prednost se daje učestalom pranju i dezinficiranju ruku. Važno je napomenuti da je potrebno zaštitnu opremu (maske i rukavice) koristiti racionalno i prema logičkoj procjeni potrebe. Unutar kancelarija, uz pridržavanje mjera fizičke udaljenosti, smanjenja kontakata i prelazaka iz kancelarije u kancelariju, higijene i dezinfekcije ruku, rukavice i maska mogu imati i kontraefekat. Zbog lažnog osjećaja zaštićenosti olakšan je kontakt i prenos mikroorganizama sa predmeta na predmet putem rukavica koje je nemoguće mjenjati redovno koliko bi trebalo. Dok se koristi maska vrlo često se radi upravo ono što se ne bi smjelo: konstantno se dodiruje nos namiještajući masku, jedna te ista maska se koristi mnogo duže od dozvoljenog vremena korištenja maske. Maska ne štiti osobu koja je nosi, nego druge osobe u okolini, te samim tim daje lažni osjećaj sigurnosti, pa bi jedino ispravno bilo da svi nose masku. Dakle, zaštitnu opremu (maske i rukavice) treba koristiti racionalno i prema logičkoj procjeni potrebe, uz poštivanje svih naredbi nadležnih kriznih štabova i ministarstava zdravstva. Studenti/učenici u svojim sobama nisu obavezni nositi zaštitnu opremu.

EDUKACIJA STUDENATA/UČENIKA O AKTUELNOJ SITUACIJI. Provoditi kontinuiranu edukaciju studenata/učenika o pranju ruku, kašljanju u podlakticu, socijalnom distanciranju i sl.

NEPRIJAVLJENO ODSUSTVO STUDENTA/UČENIKA. Potrebno je kontrolisati razloge odsustva studenata/učenika.

ORGANIZOVANI PREVOZ STUDENATA/UČENIKA. Ukoliko postoji organizovani prevoz studenata/učenika, potrebno je poštovati mjere, održavati razmak između studenata/učenika najmanje dva metra, a sjediti po principu "cik-cak" – svaka druga stolica dijagonalno.

LISTA KONTAKATA. Svi zaposlenici doma dužni su da redovno ispunjavaju Listu kontakata za taj dan. Ova Lista kontakata u slučaju neželjene situacije (npr. kontakta sa zaraženom osobom) može biti jedino sredstvo koje će poslužiti da se otkrije put prenosa i širenja infekcije, zato ovu evidenciju vodite redovno, svako od zaposlenika za sebe pojedinačno (Lista evidencije kontakata sa drugim zaposlenicima ustanove u prilogu). Bilo bi poželjno da ovakvu Listu evidencije kontakata studenata/učenika međusobno vode i sami student/učenici, ali je to teško očekivati da će biti ispoštovano.

BOLESNI ZAPOSLENICI. Mole se svi zaposlenici (i stalno zaposlene osobe i spoljni saradnici) da ako imaju simptome respiratorne infekcije (povišenu temperaturu 37,3°C ili više, kašalj, otežano disanje) telefonom se obrate svom porodičnom/obiteljskom ljekaru. U tom slučaju NE

DOLAZITE u prostorije doma, samo se telefonom javite neposrednom rukovodiocu. Kod kuće trebaju ostati i osobe koje uzimaju lijekove kao što su paracetamol, ibuprofen ili aspirin, koji mogu prikriti simptome infekcije (pod ovim se misli na osobe koje ove lijekove uzimaju kako bi snizili tjelesnu temperaturu, a ne na osobe koje ove lijekove uzimaju u redovnoj terapiji, kao što npr. srčani bolesnici često uzimaju aspirin od 100 mg preventivno).

ORGANIZACIJA SVAKODNEVNICE U STUDENTSKOM ILI ĐAČKOM DOMU

ORGANIZACIJA BORAVKA U SOBAMA. Broj i raspored studenata/učenika po sobama, ako je moguće, potrebno je organizovati tako da u jednoj sobi boravi jedan, a najviše (izuzetno) dva studenata/učenika. Nakon što se odrede parovi studenata/učenika, treba izbjegavati njihovo miješanje. Boravak u jednokrevetnoj sobi posebno se preporučuje studentima/učenicima s hroničnim bolestima (respiratornim, kardiovaskularnim, dijabetesom, malignim bolestima, imunodeficijencijama, većim tjelesnim/motoričkim oštećenjima) koje mogu predstavljati rizik za razvoj komplikacija bolesti Covid-19.

ORGANIZACIJA KORIŠTENJA DRUGIH PROSTORIJA DOMA. Zajedničke prostorije može koristiti maksimalno 10 osoba poštujući razdaljinu i mjere lične zaštite (maske). Nakon što u prostoriju uđe maksimalno dozvoljen broj osoba, daljnji ulasci mogući su tek kad jedna od osoba izađe, tj. na jednu osobu koja izađe, jedna smije ući. U svim zajedničkim prostorijama, koje nisu neophodne za osnovne djelatnosti poput učionica, biblioteka, sportskih igrališta itd., preporučuje se ograničiti pristup na način da razmak između svih prisutnih u svim smjerovima iznosi najmanje dva metra. Alternativno, takve prostorije se mogu privremeno zatvoriti, a te usluge (npr. ishrana) osigurati u sobama studenata/učenika. Također je potrebno naglasiti i istaći obavijesti da je zabranjeno okupljanje u sobama te zadržavanje u hodnicima, na stubištima te u ostalim zajedničkim prostorima koji ostaju na raspolaganju studentima/učenicima. Ako je moguće preporučuje se organizovati odvajanje (izbjegavanje miješanja) učenika i studenata prema spratovima, paviljonima i sl. (kod ulaza i izlaza iz ustanove, rasporeda korištenja trpezarije, toaleta i sl.). Korisnici koji su zajedno doputovali iz istog domaćinstva mogu dijeliti sobu te se ne trebaju socijalno distancirati.

KORIŠTENJE ZAJEDNIČKIH TOALETA. Zajedničke mokre čvorove može koristiti samo jedna osoba u istom trenutku. U svakom zajedničkom mokrom čvoru biti će postavljena sredstva za ličnu dezinfekciju i dezinfekciju prostora. Također, na ulazu treba biti jasno istaknuta obavijest o obavezi dezinfekcije ruku i prostora. Upotrebu zajedničkih toaleta treba organizovati na način da isti studenti/učenici (što je manji mogući broj studenata/učenika) koriste tačno određeni toalet.

STUDENTSKA/UČENIČKA TRPEZARIJA. Studentima/učenicima sa hroničnim bolestima i uopšte lošim zdravstvenim stanjem se ne preporučuje dolazak i boravak u studentskom/učeničkom restoranu. Ako je moguće, potrebno je ugraditi zaštitnu pregradu na mjestu posluživanja, koja će fizički odvojiti zaposlenika restorana od studenata/učenika. Osoblju restorana se preporučuje

nošenje ličnih zaštitnih sredstava (maske za lice). Obrok u studentskoj/učeničkoj trpezariji treba biti organizovan na način da za svakim stolom može sjediti po jedan student/učenik, a da stolovi budu udaljeni dva metra jedan od drugog, uz sjedenje po principu "cik-cak". U restoranu treba ograničiti broj osoba koje su istovremeno prisutne u skladu sa površinom restorana, brojem dostupnih stolova, te mogućnostima prozračivanja. Preporučuje se da u restoranu može biti u istom trenutku 25 osoba. Vrijeme za obroke biće vremenski ograničeno u trajanju do 20 minuta po grupi. Raspored grupe će biti sačinjen i student/učenici obaviješteni o vremenu dolaska. Nakon odlaska studenata/učenika sto, stolice i druge površine koje su studenti dodirivali potrebno je prebrisati dezinficijensom, a korištenje platnenih stolnjaka izbjegavati.

ORGANIZACIJA ISHRANE U STUDENTSKIM/UČENIČKIM TRPEZARIJAMA. Donošenje hrane u prostorije doma student/učenici trebaju izbjegavati. Treba izbjegavati dijeljenje čaša, šoljica, posuđa i pribora za jelo sa drugim osobama. Priprema hrane treba da se odvija uz principe dobre higijenske prakse i prema preporukama Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica i nadležnih kriznih štabova i ministarstava (www.inz.ba). Zaposlenici na pripremi hrane treba da nose maske i rukavice. Potrebno je provoditi učestaliju dezinfekciju vozila za transport hrane. Ukoliko se obroci distribuiraju u studentske/učeničke sobe, podjela obroka treba da se obavlja na način da osoba koja donosi hranu ostavi hranu na kolicima ili ispred ulaza u sobu, a da student/učenik sam unosi hranu u svoju sobu. Hrana mora biti unaprijed podijeljena u porcije.

STUDENSTKE/UČENIČKE TORBE I POTREPŠTINE. Sve što student ili učenici donose u dom treba svesti na najmanju moguću mjeru.

SPAVANJE. Prilikom spavanja preporučuje se da u dvokrevetnim sobama student/učenici budu raspoređeni tako da im glave ne budu jedne do drugih, nego da su glava i noge dvije susjedne osobe okrenuti suprotno – po principu noge-glava uz razdaljinu od dva metra.

TJELESNA AKTIVNOST. Kod tjelesne aktivnosti neophodno je izbjegavati aktivnosti koje intenzivno ubrzavaju i produbljuju disanje. Ne preporučuje se izvođenje obimne fizičke aktivnosti u zatvorenom prostoru.

OTPAD KOJI SE SMATRA POTENCIJALNO INFЕKTIVNIM

UPRAVLJANJE OTPADOM. Svim redovnim komunalnim otpadom upravljati će se kao i u redovnim okolnostima. Otpad koji se smatra potencijalno infektivnim, poput zaštitnih maski, rukavica i druge zaštitne opreme, kao i otpad iz sobe za izolaciju, treba smjestiti u tamnu PVC kesu, svezati i ostaviti u prostoru doma gdje student/učenici nemaju pristup da stoji 72 sata, a nakon toga ga tretirati kao revoni komunalni otpad.

VOZILA STUDENTSKOG ILI ĐAČKOG DOMA

ČISTOĆA I DEZINFEKCIJA VOZILA DOMA. Treba zadužiti sve zaposlenike-vozače vozila doma da svake sedmice dodijeljeno vozilo odvezu na vanjsko i unutrašnje pranje. Apeluje se na zaposlenike da dodiruju što manje površina u svom vozilu. Zadužuje se svaki vozač vozila da izvrši dezinfekciju dodirnih površina u vozilu koje koristi taj dan, i to prije početka i nakon završetka korištenja vozila. U slučaju da su se u vozilima vozila "treća" lica (osim zaposlenika doma), to vozilo je obavezno dezinficirati (Lista za evidenciju održavanja čistoće i dezinfekcije u prilogu).

ZAVRŠNE PREPORUKE

U slučaju nemogućnosti organizacije posla zbog većeg broja zaposlenika koji su u samoizolaciji, nadležni donosioci odluka u kriznim situacijama u koordinaciji s osnivačima doma mogu preraspodijeliti zaposlenike kako bi se osigurao kontinuitet rada. Osigurava se kontinuirana saradnja s osnivačem. Ove upute podložne su prilagođavanju prema aktualnoj epidemiološkoj situaciji.

Pratite isključivo preporuke koje izdaju nadležne zdravstvene institucije i ustanove na području BiH, FBiH i ZDK. Kako biti kontuirano informisan:

- Informacije o aktualnoj epidemiološkoj situaciji i preporukama na području BiH, FBiH i ZDK možete pronaći na internet stranicama Instituta za zdravlje i sigurnost hrane Zenica (<https://inz.ba/>), kao i Federalnog ministarstva zdravstva (www.fmoh.gov.ba) i Zavoda za javno zdravstvo FBiH (www.zzzfbih.ba);
- Najnovije informacije SZO o područjima širenja Covid-19 dostupne su na: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports/>, a upute SZO o Covid-19 na: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.

PANIKA NIJE OPCIJA, OPREZ I ODGOVORNOST JESU! VAŠ INZ

INICIJALNI EPIDEMIOLOŠKI UPITNIK ZA STUDENTE I UČENIKE

Ime (ime oca) i prezime	
Datum rodjenja	
JMBG	
Adresa stanovanja i općina	
Broj telefona	
Datum i tačno vrijeme prve posjete domu	
Da li ste boravili u posljednjih 14 dana u rizičnim područjima (unutar ili van BiH)? Ako da, gdje i u kojem periodu?	Da Ne
Da li ste u posljednjih 14 dana bili u kontaktu sa osobama koje su boravile u rizičnim područjima, sa osobama koje su bile u samoizolaciji ili sa osobama za koje sumnjate ili znate da su zaražene Coronavirus-om?	Da Ne
Imate li zdravstvenih tegobe:	
- povišena temperatura	Da Ne (_____ °C)*
- kašalj	Da Ne
- otežano disanje	Da Ne

Obrazac popunio:

* Po mogućnosti izmjeriti tjelesnu temperaturu beskontaktnim toplomerom.

** Ovaj Inicijalni epidemiološki upnik ispunit će se za svakog studenta i učenika pri prvom dolasku, te svaki put nakon odlaska, tj. povratka od kuće prije ulaska u prostorije doma, i predstavljat će osnovu za eventualno epidemiološko povezivanje kontakata sa pozitivnim slučajem na Covid-19.

*** Popunjavanjem ovog Inicijalnog epidemiološkog upitnika za studente i učenike pod punom odgovornošću izjavljujem da, prema mom najboljem znanju, nisam izostavio/la nijedan podatak.

**** Ako je odgovor na bilo koje pitanje DA, student ili učenik se ne prima u dom, a obavještava se neposredni rukovodilac radi daljeg postupanja, koji kontaktira sa higijenko-epidemiološkom službom nadležnog doma zdravlja radi daljnog savjetovanja.

***** Sanitarni upitnik se čuva u dosjedu studenta/učenika.

***** Student/učenik je obavezan dati informacije i potpisati ovaj upitnik iz razloga zaštite javnog zdravlja.

**EPIDEMIOLOŠKI UPITNIK ZA „TREĆE“ OSOBE KOJE MORAJU UČI U PROSTORIJE STUDENTSKOG
ILI ĐAČKOG DOMA**
(osim zaposlenika i studenata/učenika)

Ime (ime oca) i prezime		
Datum rođenja		
JMBG		
Adresa stanovanja i općina		
Broj telefona		
Razlog posjete ustanovi; kome se klijent obratio, s kim je bio u kontaktu		
Datum i tačno vrijeme posjete ustanovi		
Da li ste boravili u posljednjih 14 dana u rizičnim područjima (unutar ili van BiH)? Ako da, gdje i u kojem periodu?	Da	Ne
Da li ste u posljednjih 14 dana bili u kontaktu sa osobama koje su boravile u rizičnim područjima, sa osobama koje su bile u samoizolaciji ili sa osobama za koje sumnjate da su zaražene Coronavirus-om?	Da	Ne
Imate li zdravstvenih tegobe: - povišena temperatura - kašalj - otežano disanje	Da	Ne (_____ °C)*
	Da	Ne
	Da	Ne

Obrazac popunio:

* Po mogućnosti izmjeriti tjelesnu temperaturu beskontaktnim topломjerom.

** Ovaj Epidemiološki upitnik ispunit će se za svaku osobu koja ulazi u prostorije doma (osim zaposlenika i studenata/učenika), i predstavljat će osnovu za eventualno epidemiološko povezivanje kontakata sa pozitivnim slučajem na Covid-19.

*** Popunjavanjem ovog Epidemiološkog upitnika pod punom odgovornošću izjavljujem da, prema mom najboljem znanju, nisam izostavio/la nijedan ostvareni kontakt sa „trećom“ osobom, niti podatak.

1.

STATI NA PODLOGU DEZ-BARIJERE I ZADRŽATI SE NEKOLIKO SEKUNDI

Covid-19

2.

STATI NA PODLOGU ZA POSUŠIVANJE OBUĆE

Covid-19

ISPRAVNO PRANJE RUKU

ISPRAVNO PRANJE RUKU

Ruke se obavezno peru

- prije početka rada
- nakon kašlja, kihanja ili puhanja nosa
- prije rukovanja s kuhanom ili gotovom hranom
- nakon rukovanja ili pripremanja sirove hrane
- nakon rukovanja otpadom
- nakon korištenja toaleta
- nakon jela, pića ili pušenja
- nakon rukovanja novcem
- generalno-redovno

Dezinfekcija ruku se obavlja nakon svakog napuštanja radnog mjesta

**LISTA EVIDENCIJE ODRŽAVANJA ČISTOĆE I DEZINFKECIJE PROSTORA I PREDMETA U STUDENTSKOM ILI
ĐAČKOM DOMU**

Prostojia ili dio doma: _____

RB	Datum, vrijeme i mjesto održavanja čišćenja i dezinfekcije	Ime i prezime osobe koja je obavila čišćenje i dezinfekciju	Vrsta obavljenog posla i koncentracija i količina sredstva koje je korišteno (mehaničko čišćenje, dezinfekcija, drugo)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			

* Pod punom odgovornošću potpisujem ovu Listu evidencije održavanja čistoće i dezinfekcije koju sam obavio/la prema mom najboljem znanju i mogućnostima.

LISTA OSTVARENIH KONTAKATA SA ZAPOSLENICIMA STUDENTSKOG ILI ĐAČKOG DOMA

Ime i prezime zaposlenika: _____

Datum: _____._____.20___. godine

RB	Ime i prezime kontakta (drugih zaposlenika)	Vrijeme kontakta	Vrsta kontakta (rukovanje, grljenje, mimoilaženje, boravak u istoj prostoriji, vozilu ili drugo)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			

* Ovu Listu kontakata sa zaposlenicima doma ispunit će svaki zaposlenik i navesti svakog drugog zaposlenika s kojim je došao u kontakt u toku dana, a Lista će predstavljati osnovu za eventualno epidemiološko povezivanje kontakata sa pozitivnim slučajem na Covid-19.

** Popunjavanjem ove Liste kontakata sa zaposlenicima doma pod punom odgovornošću izjavljujem da, prema mom najboljem znanju, nisam izostavio/la nijedan ostvareni kontakt sa drugim zaposlenicima doma.

ČEK-LISTA ZA DNEVNO PRAĆENJE ZDRAVSTVENOG STANJA ZAPOSLENIKA STUDENTSKOG ILI ĐAČKOG DOMA

Datum: _____._____.20____. godine

RB	Ime i prezime zaposlenika	Simptomi (da – ne)							
		Tjelesna temperatura (°C)*	Suhi kašalj	Otežano disanje i kratak dah	Grlobilja	Bol u mišićima	Opća slabost	Groznica	Glavobolja
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									

Ček-listu popunio:

* Po mogućnosti izmjeriti tjelesnu temperaturu beskontaktnim topломjerom, ili dobiti informaciju od zaposlenika.

** Popunjavanjem ove Ček-liste pod punom odgovornošću izjavljujem da, prema mom najboljem znanju, nisam izostavio/la nijedan podatak.